

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Sztuka kościelna Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Teologia	Cykl dydaktyczny 2023/24
Specjalność -	Kod zajęć 12TEON.52S.10369.23
Jednostka organizacyjna Wydział Teologiczny	Języki wykładowe polski
Poziom studiów studia jednolite magisterskie	Obligatoryjność Obowiązkowy
Forma studiów studia niestacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe
Profil studiów profil ogólnoakademicki	
Koordynator zajęć	Justyna Sprutta
Prowadzący zajęcia	Justyna Sprutta
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 8, Zaliczenie z oceną; w tym zajęcia zdalne: ◦ Wykład synchroniczny: 8
	Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie wiedzy wprowadzającej w wybrane zagadnienia historii sztuki (pojęcia, postacie, dzieła, style) ze szczególnym uwzględnieniem sztuki sakralnej i religijnej.
C2	Uwrażliwienie na piękno i przekaz sztuki.
C3	Wykształcenie umiejętności rozróżnienia stylów w sztuce na bazie dzieł sztuki.
C4	Wykształcenie bądź udoskonalenie umiejętności odczytywania przesłania religijnego, moralnego i estetycznego sztuki.
C5	Wykształcenie umiejętności stosownego opisu dzieł sztuki oraz ich interpretacji.
C6	Zrozumienie i dogłębne uświadomienie sobie powiązań wiary i liturgii ze sztuką i pięknem
C7	Posiadanie wiedzy z zakresu ochrony zabytków sztuki kościelnej oraz wrażliwości na konieczność takiej ochrony

Wymagania wstępne

Posiadanie ogólnej wiedzy dotyczącej historii kultury.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Student/ka ma pogłębioną wiedzę o powiązaniu teologii z historią sztuki, pozwalającą na integrowanie perspektyw właściwych dla kilku dyscyplin naukowych	TEO_K5_W12	Esej, Prezentacja multimedialna, Praca pisemna
W2	Student/ka rozumie kulturotwórczą rolę Kościoła	TEO_K5_W14	Esej, Praca pisemna
W3	Student/ka ma podstawową wiedzę o instytucjach kultury, ze szczególnym uwzględnieniem kultury chrześcijańskiej (sztuki sakralnej i religijnej)	TEO_K5_W17	Wypowiedź ustna
W4	Student/ka ma rozszerzoną wiedzę o człowieku jako twórcy kultury	TEO_K5_W19	Esej, Prezentacja multimedialna, Praca pisemna
W5	Student/ka ma pogłębioną wiedzę o roli chrześcijaństwa w kształtowaniu się kultury (sztuki) Europy	TEO_K5_W18	Esej, Wypowiedź ustna, Praca pisemna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Student/ka ma pogłębioną wiedzę o powiązaniu teologii z historią sztuki, pozwalającą na integrowanie perspektyw właściwych dla kilku dyscyplin naukowych	TEO_K5_U06	Esej, Prezentacja multimedialna, Wypowiedź ustna, Praca pisemna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Jest gotowa/wy do działalności na rzecz promocji kulturotwórczej roli Kościoła	TEO_K5_K07, TEO_K5_K09	Esej, Prezentacja multimedialna, Wypowiedź ustna, Praca pisemna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K2	Jest gotowa/wy do współdziałania z instytucjami kultury, ze szczególnym uwzględnieniem kultury chrześcijańskiej (sztuki sakralnej i religijnej)	TEO_K5_K07, TEO_K5_K08, TEO_K5_K09	Esej, Prezentacja multimedialna, Wypowiedź ustna, Praca pisemna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Sztuka wczesnochrześcijańska: historia, tematy, symbole, stosunek do sztuki pogańskiej, wypowiedzi teologów o chrześcijańskiej sztuce religijnej, kult a w pierwotnym Kościele a sztuka	W1, W2, W5, U1, K1	Wykład
2.	Sztuka bizantyńska: historia, style, symbolika, twórcy, ikona, neoplatonizm chrześcijański a sztuka, ikonoklazm bizantyński	W1, W2, W3, W4, W5, U1, K1, K2	Wykład
3.	Sztuka przedromańska, romańska i gotycka: artyści, dzieła, style, symbolika, sztuka jako wyrazicielka pobożności	W1, W2, W3, W4, W5, U1, K1, K2	Wykład
4.	Renesans, barok, klasycyzm: artyści, dzieła, style, kontrreformacja a tematyka dzieł, alegoria, sztuka "wokół Kościoła katolickiego", czyli tematyka sztuki protestanckiej i zmaganie się idei (religijne spory o sztukę), ikonoklazm protestancki	W1, W2, W3, W4, W5, U1, K1, K2	Wykład
5.	Sztuka religijna i sakralna XIX wieku: artyści, dzieła, style	W1, W2, W3, W4, W5, U1, K1, K2	Wykład
6.	Sztuka religijna i sakralna XX wieku: artyści, dzieła, style	W1, W2, W3, W4, W5, U1, K1, K2	Wykład
7.	Wypowiedzi Kościoła katolickiego w XX wieku o sztuce religijnej i sakralnej	W2, W3, W5, U1, K1, K2	Wykład synchroniczny
8.	Ikonografia chrześcijańska: wybrane zagadnienia dotyczące ikonografii świętych i błogosławionych	W1, W4, W5, U1, K2	Wykład
9.	Ikonografia chrześcijańska: wybrane zagadnienia dotyczące interpretacji symboli i alegorii	W1, W4, W5, U1, K2	Wykład
10.	Ikonografia chrześcijańska: Chrystusowy krzyż w ujęciu dosłownym, symbolicznym i alegorycznym	W1, W4, W5, U1, K2	Wykład
11.	Znaczące dzieła religijnej i sakralnej architektury oraz czczone wizerunki na wybranych przykładach z Wielkopolski: historia i analiza	W1, W2, W3, W4, W5, U1, K1, K2	Wykład synchroniczny
12.	Teokalia a profanacja	W1, U1, K2	Wykład synchroniczny
13.	Sztuka a liturgia: wzajemne powiązania	W2, W3, U1, K1, K2	Wykład synchroniczny
14.	Ochrona zabytków sztuki kościelnej i jej aspekty	W2, W3, W5, U1, K1, K2	Wykład synchroniczny
15.	Paramenty liturgiczne.	W1, W2, W4, U1, K1, K2	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Metoda analizy przypadków, Metoda ćwiczeniowa, Demonstracje dźwiękowe i/lub video

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Dyskusja, obecność, esej (w ramach wykładu); prezentacja multimedialna dopełniona pracą pisemną (w ramach ćwiczeń).

Literatura

Obowiązkowa

1. Bietoletti, Klasycyzm i romantyzm, Warszawa 2006.
2. Bodart D., Renesans i manieryzm, Warszawa 2007.
3. DUBY G., Czasy katedr. Sztuka i społeczeństwo 980-1420, Warszawa 2002.
4. Dzidek T., Funkcje sztuki w teologii, Kraków 2013.
5. Jastrzębowska E., Sztuka wczesnochrześcijańska, Kraków 2008.
6. Kęłowska J., Polska sztuka gotycka, Warszawa 1983.
7. Kłosińska J., Sztuka bizantyńska, Warszawa 1975.
8. Koch W., Style w architekturze, Warszawa 1996.
9. Kozakiewiczowie S., H., Renesans w Polsce, Warszawa 1987.
10. Kuczman K., Witko A., Sztuka po Trydencie, Kraków 2014.
11. Ligocki A., Sztuka renesansu, Warszawa 1973.
12. Martyn P. (red.), Art, Ritual, Religion, Warsaw 2003.
13. Mroczko T., Polska sztuka przedromańska i romańska, Warszawa 1978.
14. Napiórkowski A.A. (red.), Chrystus wybawiający. Teologia świętych obrazów, Kraków 2003.
15. Norman E., Dom Boga. Historia architektury sakralnej, Warszawa 2007.
16. Skubiszewski P., Sztuka Europy łacińskiej od VI do IX wieku, Lublin 2001.
17. Świechowski Z., Sztuka romańska w Polsce, Warszawa 1990
18. Tomkiewicz W., Piękno wielorakie. Sztuka baroku, Warszawa 1971.
19. Uspienski L., Teologia ikony, Warszawa 2009.
20. Żarnecki J., Sztuka romańska, Kraków 2005.
21. Harasimowicz J. (red.), Sztuka i dialog wyznań w XVI i XVII wieku, Warszawa 2000.
22. Mazurczak U.M. i in. (red.), Obraz i kult, Lublin 2002.
23. Filarska B., Początki architektury chrześcijańskiej, Lublin 1983.
24. Jastrzębowska E., Podziemia antycznego Rzymu, Poznań 2013.
25. Michalski S., Protestanci a sztuka. Spór o obrazy w Europie nowożytnej, Warszawa 1989.
26. Sauerlander W., Rzeźba średniowieczna, Warszawa 2001.
27. Pasierb S.J., Ochrona zabytków sztuki kościelnej, Warszawa 2001.

Dodatkowa

1. Filarska B., Archeologia chrześcijańska zachodniej części imperium rzymskiego, Warszawa 1999.
2. Humphrey C., Vitebsky P., Architektura i sacrum, Warszawa 2005.
3. Bulsza W., Sadko L., Ars graeca, ars latina, Kraków 2001.
4. Kobiela S., Blask ciemności i światło niewiedzy, Ząbki 2015.
5. Kobiela S., Concordia Novi et Veteris Testamenti. Zapowiedzi dzieła odkupienia w teologii i sztuce średniowiecza, Poznań 2013.
6. Kobiela S., Dzieło sztuki, dzieło wiary, Ząbki 2002.
7. Kobiela S., Bestiarium chrześcijańskie, Warszawa 2002.
8. Kobiela S., Florarium christianum, Kraków 2006.
9. Kobiela S., Krzyż Chrystusa, Kraków 2010.
10. Knapieński R., Kramiszewska A. (red.), Fides ex visu, Lublin 2011
11. Krasny P., Figury obecności i nieobecności. Wprowadzenie do francuskiej dysputy o świętych obrazach i o roli sztuki

w życiu Kościoła w epoce nowożytnej, Kraków 2016.

12. Wrześniak B., Homo Creator et Receptor Artium, Warszawa 2010.
13. Łukaszuk T., Ikona w życiu. wierze i teologii Kościoła, Kraków 2008.
14. Onasch K., Schnieper M., Ikony. Fakty i legendy, Warszawa 2007.
15. Marecki J., Rotter L., Jak czytać wizerunki świętych, Kraków 2009.
16. Murawska D. (red.), Kościół i sztuka pobraża Bałtyku, Toruń 1998.
17. Ożóg M., Kościół starożytny wobec świętyń oraz posągów bóstw, Kraków 2009.
18. Janocha M., Missa in arte polona. Ikonografia mszy świętej w średniowiecznej i nowożytnej sztuce polskiej, Warszawa 1998.
19. Passarelli G., Non solo colore. Icone e feste della Tradizione Bizantina, Roma 2013.
20. Prokopiusz z Cezarei, O budowlach, Warszawa 2006.
21. Słownik terminologiczny sztuk pięknych, Warszawa 2004.
22. Schuler U., Tauber E.R., Skandal? Sztuka!, Warszawa 2010.
23. Turbasa J., Ukryte piękno. Architektura współczesnych kościołów, Kraków 2019.
24. Krasny P., Visibilia signa ad pietatem excitantes, Kraków 2010.
25. Henderon H., Wczesne średniowiecze, Warszawa 2000.
26. Condivi A., Żywot Michała Anioła, Warszawa 1960.
27. Eco U., Sztuka i piękno w średniowieczu, Kraków 2006.
28. Hani J., Symbolika świątyni chrześcijańskiej, Warszawa 1991.
29. Królikowski J., Nieme słowo. Teologia w sztuce, Tarnów 2008.
30. Królikowski J., Widzialne Słowo. Teologia w sztuce, Tarnów 2009.
31. Naumowicz J. (red.), Początki bizantyńskiego ikonoklazmu (726-754), t. 2, Warszawa 2021.
32. Naumowicz J. (red.), Ikonoklazm bizantyński w latach 754-787, t. 3, Warszawa 2021.
33. Jan Damasceński, Mowy w obronie obrazów, t. 1, red. J. Naumowicz, Warszawa 2022.
34. Forstner D., Świat symboliki chrześcijańskiej, Warszawa 2001.
35. Białostocki J. (red.), Myśliciele, kronikarz i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku, Gdańsk 2001.
36. Vasari G., Żywoty najsławniejszych malarzy, rzeźbiarzy i architektów, Warszawa 1980.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	8
Przygotowanie pracy pisemnej	10
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	5
Czytanie wskazanej literatury	35
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 58
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
TEO_K5_K07	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do podjęcia własnej, indywidualnej odpowiedzialności za kształt życia społecznego, kultury oraz dziedzictwa chrześcijańskiego
TEO_K5_K08	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykorzystania osiągnięć badawczych różnych ośrodków i szkół teologicznych w podejmowaniu działań, myśląc i działając w sposób przedsiębiorczy oraz przewidywania wielokierunkowych skutków społecznych i ekologicznych swojej działalności
TEO_K5_K09	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczestniczenia w życiu kulturalnym oraz do inspirowania działań na rzecz interesu publicznego
TEO_K5_U06	Absolwent/ka potrafi integrować wiedzę z różnych dyscyplin z dziedziny nauk humanistycznych oraz stosować ją w nietypowych sytuacjach profesjonalnych
TEO_K5_W12	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu powiązania teologii z innymi dziedzinami nauki, zwłaszcza z naukami humanistycznymi, społecznymi i prawnymi, pozwalające na integrowanie z właściwych ich perspektyw
TEO_K5_W14	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu kulturotwórczą rolę Kościoła i teologii, zarówno w aspekcie historycznym, jak i społecznym
TEO_K5_W17	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe zagadnienia związane z istnieniem i działalnością instytucji kultury oraz ze współczesnym życiem kulturalnym, a w pogłębionym stopniu z tymi zagadnieniami kultury chrześcijańskiej
TEO_K5_W18	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu relacje między strukturami i instytucjami społecznymi oraz procesy zmian zachodzących w kręgu kultur będących pod wpływem chrześcijaństwa, zwłaszcza w odniesieniu do roli chrześcijaństwa w kształtowaniu kultury Europy
TEO_K5_W19	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu wybrane koncepcje człowieka i świata, rolę i znaczenie człowieka jako twórcy kultury i uczestnika życia religijnego oraz interakcje pomiędzy wiarą a rozumem